

Sadržaj

Prvi deo

Teorija međunarodnih ekonomskih odnosa (1)

1. Polazne osnove međunarodnog poslovanja	5
1.1. Međunarodno poslovanje preduzeća	9
1.2. Uticaj promena u makroekonomskoj teoriji i međunarodnoj praksi na savremeno poslovanje preduzeća	12
1.3. Uvažavanje Zakona održavanja i Zakona razvoja Sveta	18
2. Istraživanje odnosa između međunarodne trgovine, međunarodne podela rada i privrednog razvoja	21
2.1. Definisane pojma međunarodna trgovina	21
2.2. Definisane pojma međunarodna podela rada	25
2.3. Analiza odnosa između međunarodne razmene i privrednog razvoja	28
2.3.1. Analiza odnosa između spoljne trgovine i procesa privrednog razvoja	29
2.3.2. Analiza odnosa između makroekonomske politike i spoljnotrgovinske politike	30
2.3.2.1. Dejstva carina na odnose razmene	30
2.3.2.2. Dejstva kursa na odnose razmene	31
2.3.2.3. Dejstva razmene i privrednog razvoja	32
2.3.3. Analiza efekata promena odnosa razmene	33
2.3.3.1. Analiza koncentracije izvoza i uvoza	33
2.3.3.2. Analiza uticaja razmene na društveni proizvod	33
2.4. Nastanak liberalnog kapitalizma i uloga protentatizma u razvoju inovativnog preduzetništva i međunarodne razmene	34
3. Teorije međunarodne trgovine	39
3.1. Merkantilistička koncepcija spoljne trgovine	42
3.2. Liberalistička koncepcija spoljne trgovine	44
3.2.1. Teorija apsolutnih prednosti Adama Smita	47
3.2.2. Teorija relativnih prednosti Davida Rikarda	49
3.2.3. Zakon recipročnosti tražnje Džorža Stjuarta Mila	51
3.3. Teorija komparativnih troškova	52
3.4. Protekcionistička teorija spoljne trgovine	53
3.5. Intervencionistička teorija spoljne trgovine	55
3.6. Spekulativne teorije spoljne trgovine	56
3.6.1. Mahalupov multiplikator spoljne trgovine	56
3.6.2. Olinova teorija komparativnih prednosti	58
3.6.3. H-O-S model	59
3.6.4. Haberlerova teorija stabilnih deviznih kurseva	61
3.6.5. Linderova spoljnotrgovinska teorija	63
3.6.6. Prebiš-Mirdal-Singerova spoljnotrgovinska teorija	63
3.7. Teorija međunarodnog ciklusa proizvoda	64
3.8. Teorija globalnih konkurentskih prednosti	68
3.9. Teorija međunarodne trgovine bazirane na paradigmi savremene tehnologije	69
3.9.1. Analiza tehnološkog gepa	70

3.9.2.	Analiza izvoza licenci	74
3.9.3.	Analiza ekonomije velikog obima	79
3.9.4.	Analiza ekonomije cilja i znanja	79
3.10.	Teorije međunarodne trgovine bazirane na direktnim ulaganjima	81
4.	Spoljna trgovina u uslovima oligopola	84
4.1.	Definisanje oligopola	84
4.2.	Trgovina homogenim proizvodima na oligopolskom tržištu	85
5.	Spoljna trgovina u uslovima monopolne konkurencije na tržištu	88
5.1.	Definisanje monopolnog tržišta	88
5.2.	Teorijska analiza monopolističke konkurencije i proizvodne diferencijacije	91
5.2.1.	Koncept diferenciranja proizvoda	95
5.2.2.	Koncept idealnog proizvoda	99
5.2.3.	Koncept naklonosti ka raznovrsnosti	101
5.3.	Teorijska analiza strukture asortimana u odnosu na pravce spoljne trgovine u uslovima monopolne konkurencije	102
5.4.	Teorijska analiza obima i koristi od spoljne trgovine u uslovima monopolne konkurencije	104
5.4.1.	Inter i intra-industrijska trgovina	104
5.4.2.	Efekti od trgovine u uslovima monopolističke konkurencije	106
6.	Intra-industrijska spoljna trgovina	108
6.1.	Oblici intra-industrijske spoljne trgovine	109
6.1.1.	Vertikalna diferencijacija proizvoda	109
6.1.1.1.	Falvey-ev model modificiranog H-O-S modela	110
6.1.1.2.	Lancasterov model idealnog proizvoda i Dixit-Stiglitz-ov model naklonosti ka raznovrsnosti	110
6.1.1.3.	Falvey-Kierzkovski-jev model	111
6.1.1.4.	Shaked-Sutton-ov model	112
6.1.2.	Horizontalna diferencijacija proizvoda	114
6.1.3.	Karakteristike zemalja sa intra-industrijskom spoljnom trgovinom	115
6.2.	Merenje intra-industrijske spoljne trgovine	116
6.2.1.	Bazični indeksi	117
6.2.1.1.	Balassin indeks	117
6.2.1.2.	Michbaely-Grubel-Lloyd-ov indeks	117
6.2.1.3.	Standardni Grubel-Lloyd-ov indeks	117
6.2.2.	Indeksi za korekciju trgovinske ravnoteže	118
6.2.2.1.	Korigovani Grubel i Lloyd's indeks	118
6.2.2.2.	Aquino-ov indeks	118
6.2.3.	Alternativni indeksi	118
6.2.3.1.	Loertscher-Wolter-ov indeks	118
6.2.3.2.	Glejser-ov indeks	118
6.3.	Vrste i karakteristike polutržišta u post-komunističkim zemljama sa jakim centralističko-državnim elementima privređivanja i oblicima trgovine	119
7.	Međunarodna trgovinska politika i strategija	122
7.1.	Uslovi spoljnotrgovinske politike	122

7.2. Instrumenti spoljnotrgovinske politike	123
7.2.1. Istraživanje uticajadeviznog kursa na cene: fluktuirajući, fiksni i kurs ravnoteže	124
7.2.2. Uticajcarinskih opterećenja na izvozne cene	125
7.2.2.1. Ekonomske implikacije carinske politike	126
7.2.2.2. Vrste carinskih dažbina	128
7.2.2.3. Carinska osnovica	129
7.2.2.4. Carinska tarifa	129
7.2.2.5. Carinski kontingenti i prelevmani	130
7.2.2.6. Carinsko područje	131
7.2.3. Uticaj izvoznih podsticaja na izvozne cene	131
7.2.3.1. Izvozne premije	132
7.2.3.2. Posebne mere unapređenja izvoza	132
7.2.4. Uticaj kvantitativnih mera međunarodne trgovinske politike na izvozne cene	133
7.2.4.1. Zabrana izvoza i uvoza	133
7.2.4.2. Izvozni i uvozni kontingenti	134
7.2.4.3. Izvozne i uvozne dozvole i kvote	135
7.2.4.4. Otvorena pitanja kvantitativnih mera	135
7.2.5. Uticaj protekcionističkih mera trgovinske politike na cene i cene prodaje	135
7.2.5.1. Administrativne takse	136
7.2.5.2. Preferencijalne prevozne tarife	136
7.2.5.3. Kvalitativna ograničavanja uvoza	136
7.2.5.4. Državni monopol spoljne trgovine	137
7.2.5.5. Politika demping cena	137
7.2.5.6. Oblici samoograničenja izvoza	139
7.2.5.7. Javne finansije, poljna trgovina i razvoj	139
7.2.6. Izvozne cene korigovane merama međunarodne trgovinske politike	140
7.3. Pravni okviri međunarodnih ekonomskih odnosa	141
7.3.1. Međunarodno privredno pravo	142
7.3.2. Spontana unifikacija prakse međunarodne trgovine putem stvaranja autonomnog pravnog poretka	144
7.3.3. Zvanična unifikacija međunar. privrednog prava putem međunarodnih foruma	145
7.3.4. Unifikacija međunarodnog privrednog prava putem normativizacije postojeće trgovačke prakse	146
7.3.4.1. Evropska ekonomska komisija Ujedinjenih nacija	146
7.3.4.2. Međunarodna trgovinska komora	147
7.3.5. Unifikacija međunarodnog privrednog prava putem međunarodnih konvencija	149
7.3.5.1. Međunarodne konvencije na svetskom nivou	149
7.3.5.2. Međunarodne konvencije na regionalnom nivou	149
7.4. Međunarodna trgovinska politika na savršenom tržištu	150
7.4.1. Definisanje pojmova	150
7.4.2. Istraživanje dejstava carina na izvoz	152
7.4.2.1. Istraživanje argumenata za uvođenje carina	152
7.4.2.2. Istraživanje savremenih oblika carinske unije	153
7.4.2.3. Istraživanje uticaja carina na lokaciju proizvodnje	154
7.5. Međunarodna trgovinska politika na savršenom tržištu	155
7.5.1. Politika carina na savršenom tržištu	155
7.5.2. Politika uvoznih kvota na savršenom tržištu	158

7.5.3.	Politika izvoznih podsticaja na savršenom tržištu	159
7.5.4.	Politika izvoznih poreza na savršenom tržištu	160
7.6.	Međunarodna trgovinska politika u uslovima jednostrane monopolske moći	161
7.6.1.	Identifikovanje domaće ili interne monopolske moći u odnosu na perfektnu inostranu konkurenciju	162
7.6.1.1.	Ocena dejstva carinske politike u uslovima monopola	163
7.6.1.2.	Ocena dejstva uvoznih kvota u uslovima monopola	164
7.6.1.3.	Nekooperativni monopol	167
7.6.1.4.	Analiza kartelnih oblika monopola	168
7.6.2.	Identifikovanje strane monopolske moći	169
7.6.2.1.	Pristup maksimiziranju cena u uslovima monopola	170
7.6.2.2.	Pristup carinskoj politici u uslovima monopola	171
7.7.	Strateška spoljnotrgovinska politika	172
7.7.1.	Strategije izvoznih orijentacija	173
7.7.1.1.	Analiza atomizirane inostrane ponude	173
7.7.1.2.	Mere za skretanje profita	173
7.7.1.3.	Cenovna konkurencija	174
7.7.1.4.	Konkurencija za resursima	174
7.7.1.5.	Slobodan ulaz na tržište	175
7.7.1.6.	Dvostrana promocija	175
7.7.2.	Strategija uvoznih orijentacija	175
7.7.2.1.	Strateško upravljanje carinama	175
7.7.2.2.	Strateško upravljanje kvantitativnim ograničenjima	176
7.8.	Ocena atraktivnosti zemlje na svetskoj investicionoj mapi kao rezultata vođenja aktivne spoljnotrgovinske politike	176
8.	Ocena efikasnosti spoljne trgovine	178
8.1.	Elastičnost izvoza i uvoza prema cenama	179
8.2.	Elastičnost izvoza i uvoza prema nacionalnom dohotku	180

Drugi deo

Savremene paradigme međunarodnih ekonomskih odnosa (182)

1.	Karakteristične promene u okruženju koje determinišu savremene međunarodne ekonomske odnose	183
1.1.	Dominacija svetskog procesa globalizacije u odnosu na klasične međunarodne ekonomske odnose	183
1.1.1.	Rasprava o konceptu suverenosti	183
1.1.2.	Ključne transformacije procesa globalizacije	185
1.1.3.	Promena uloga u procesu globalizacije	187
1.1.4.	Porast značaja Evropske unije u procesu globalizacije	188
1.1.5.	Promene u orijentaciji japanskih kompanija	194

1.1.6.	Produblјivanje dužničke krize	195
1.1.7.	Novi izazovi procesa globalizacije za istočnu grupu zemalja	195
1.1.8.	Značaj transnacionalnih kompanija u procesu globalizacije	198
1.1.9.	Uloga SAD u procesu globalizacije	198
1.1.9.1.	Američka kultura pragmatizma	198
1.1.9.2.	Odnos Evrope prema Americi	200
1.1.9.3.	Američki pragmatizam	204
1.2.	Teorija međunarodnih odnosa globalizma	206
1.2.1.	Uloga tajnih društava u razvoju kultura i civilizacija	206
1.2.1.1.	Humanisti	207
1.2.1.2.	Slobodni zidari	208
1.2.1.3.	Iluminati	209
1.2.1.4.	Uloga slobodnih zidara na balkanskom prostoru	211
1.2.2.	Osnovna područja i faktori globalizacije	214
1.2.3.	Osnovna područja, faktori i oblici globalizacije	215
1.2.3.1.	Proces globalizacije	216
1.2.3.2.	Proces regionalizacije	217
1.2.3.3.	Proces tribalizma	217
1.2.3.4.	Oblici globalizacije spoljnotrgovinske razmene	217
1.3.	Strukturisanje novog svetskog razvoja i poretka	218
1.4.	Globalni odnosi na svetskom tržištu	223
1.4.1.	Ključne promene u međunarodnoj razmeni	223
1.4.2.	Međuzavisnost tehnologije i međunarodne trgovine	226
1.4.3.	Globalni aspekti tehnoloških promena	228
1.4.4.	Međuzavisnost portfollo i direktnih investicija i međunarodne trgovine	235
2.	Savremene tendencije u razvoju međunarodne ekonomije i menadžmenta usluga	239
2.1.	Determinisanje savremene uslužne ekonomije	239
2.2.	Razvoj inovativnog preduzetništva i novog sektora poslovnih usluga	246
2.3.	Glavne razvojne tendencije ekonomije usluga	252
2.4.	Međunarodno berzansko poslovanje	257
2.5.	Međunarodne dimenzije usluga	259
2.5.1.	Razlozi za međunarodnu razmenu usluga	260
2.5.2.	Klasifikacija usluga prema mogućnostima internacionalizacije	260
2.5.3.	Specifičnosti ponašanja preduzeća u procesu internacionalizacije usluga	261
3.	Obeležja savremene imperijalne kapitalističke ekonomije	263
3.1.	Imperijalna ekonomija multinacionalnih kompanija prema kriterijima transakcionih troškova iponašanja preduzetnika	264
3.1.1.	Analiza neoklasične teorije rasta preduzeća	265
3.1.2.	Prikaz postkejnzejianske ekonomske teorije rasta preduzeća	267
3.1.3.	Transakcijske paradigme preduzeća u okruženju	271
3.1.4.	Analiza savremenih preduzetničkih mreža	272
3.1.5.	Tržišne implikacije transakcijske paradigme savremenog preduzeća	274
3.1.6.	Kreiranje preduzetnog miljea koji privlači sveži kapital	275
3.1.7.	Analiza globalnog tržišta, marketinga i preduzetništva	278
3.2.	Karakteristike imperijalne ekonomije u kontekstu savremene simbolske ekonomije	281

Međunarodne finansije i finansijske institucije sa sistemom institucionalizacije svetske privrede (287)

1. Nove paradigme međunarodnih poslovnih finansija	288
1.1. Koristi od međunarodnih tokova kapitala	291
1.2. Savremeni međunarodni finansijski tokovi međunarodnog tržište kapitala	292
2. Međunarodni monetarni sistem	296
3. Međunarodne finansijske organizacije	298
3.1. Pristup analizi međunarodnih finansijskih dimenzija	298
3.2. Međunarodne finansijske institucije	299
3.2.1. IBRD - Međunarodna banka za obnovu i razvoj	299
3.2.2. IDA - Međunarodno udruženje za razvoj	300
IFC – Međunarodna finansijska korporacija	301
3.2.3. Fondovi za rekonstrukciju, obnovu i razvoj	301
4. Sistem institucionalizacije svetske privrede	302
4.1. Obeležja međunarodne razmene	302
4.2. Obeležja transnacionalnih kompanija	303
4.2.1. Stepeni razvoja izvoznog-međunarodnog marketinga i međunarodne kompanije	303
4.2.2. Stepeni razvoja izvoznog-međunarodnog marketinga	306
4.2.3. Stepeni razvoja međunarodnog preduzeća	309
4.2.3.1. Korporacija kao tip međunarodnog preduzeća	311
4.2.3.2. Multinacionalna kompanija i globalne korporacije kao tip međunar. preduzeća	313
4.2.3.3. Međunarodne globalne strateške alijanse	314
4.2.4. Analiza oblika delovanja transnacionalnih kompanija u svetskoj privredi	315
4.2.4.1. Uloga transnacionalnih kompanija u spoljnoj trgovini matičnih zemalja	316
4.2.4.2. Uloga transnacionalnih kompanija na svetsku trgovinu	316
4.2.4.3. Model intrakompanijske razmene	317
4.2.4.4. Mehanizmi delovanja transnacionalnih kompanija	317
4.2.4.5. Doprinos transnacionalnih kompanija međunarodnoj trgovini	318
4.2.4.6. Kontrola delovanja transnacionalnih kompanija	319
4.3. Obeležja institucija međunarodnih ekonomskih odnosa	319
4.3.1. Ekonomske organizacije Ujedinjenih nacija	319
4.3.1.1. ECOSOC – Ekonomsko socijalni savet Ujedinjenih nacija	320
4.3.1.2. UNCTAD – Konferencija Ujedinjenih nacija o trgovini i razvoju	320
4.3.1.3. UNIDO – Organizacija Ujedinjenih nacija za industrijski razvoj	322
4.3.2. OECD – Organizacija za ekonomsku saradnju i razvoj	322
5. Obeležja procesa integracija svetske privrede	324
5.1. Pristup analizi međunarodnih ekonomskih dimenzija	324
5.2. Funkcionisanje Evropske unije	330
5.3. Svetska trgovinska organizacija	331

6.	Analiza različitih dimenzija značajnih za međunarodne ekonomske odnose	334
6.1.	Pristup analizi međunarodnih političko-normativnih dimenzija	334
6.2.	Pristup analizi međunarodne tržišne i potrošačke dimenzije	335
6.3.	Analiza pravaca postkomunističkih transformacija i međunarodno orkuženje	337
6.4.	Analiza post-jugoslovenskog ekonomskog prostora	340
	Literatura	344